

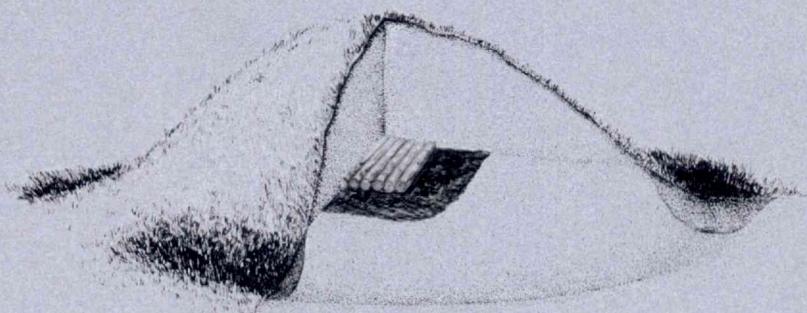
МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Выпуск 29

Даследаванні пахавальныхных і пасяленчых
помнікаў эпохі сярэдневякоўя і Новага часу
на тэрыторыі Беларусі і суседніх краін

Studyng of funerary and settlement sites
of the Middle Ages and Modern Times
at the territory of Belarus and neighboring countries

МИНСК

2018

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГII БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Зборнік навуковых артыкулаў
Заснаваны ў 1957 годзе

Выпуск 29

**Даследаванні пахавальных і пасяленчых
помнікаў эпохі сярэдневякоўя і Новага часу
на тэрыторыі Беларусі і суседніх краін**

**Studying of funerary and settlement sites
of the Middle Ages and Modern Times
at the territory of Belarus and neighboring countries**

У чарговым выданні Інстытута гісторыі НАН Беларусі прадстаўлены навуковыя артыкулы, прысвячаныя даследаванню пасяленчых і пахавальных помнікаў эпохі сярэдневякоў і Новага часу на тэрыторыі Беларусі і суседніх краін, а таксама прымяненню розных метадаў даследавання археалагічных матэрыялаў і асобным вынікам наявных археалагічных работ 2015–2016 гг.

Зборнік навуковых артыкулаў разлічаны на археолагаў, гісторыкаў, краязнаўцаў, музейных работнікаў, настаўнікаў і ўсіх тых, хто любіць старажытную гісторыю, цікавіцца матэрыяльной і духоўнай культурай наших далёкіх продкаў.

Укладальнікі:

В. М. Ляўко, доктар гісторычных навук, прафесар;
В. I. Кошман, кандыдат гісторычных навук, дацэнт

Рэдакцыйная камісія:

В. М. Ляўко, доктар гісторычных навук, прафесар (галоўны рэдактар);
В. Л. Лакіза, кандыдат гісторычных навук, дацэнт (намеснік галоўнага рэдактара);
А. Г. Калечыц, доктар гісторычных навук, прафесар;
П. Ф. Лысенка, доктар гісторычных навук, прафесар;
I. А. Марзалюк, доктар гісторычных навук, прафесар;
А. М. Мядзведзеў, кандыдат гісторычных навук, дацэнт;
С. А. Піварычык, доктар гісторычных навук, дацэнт;
Г. В. Штыхаў, доктар гісторычных навук, прафесар;
В. I. Кошман, кандыдат гісторычных навук, дацэнт (адказны сакратар);
А. В. Вайцяховіч, кандыдат гісторычных навук (намеснік адказнага сакратара);
С. Д. Дзярновіч (тэхнічны сакратар);
А. Ф. Касюк (тэхнічны сакратар)

Навуковы рэдактар

В. I. Кошман, кандыдат гісторычных навук, дацэнт

Рэцензыенты:

доктар гісторычных навук, прафесар А. А. Егарэйчанка,
доктар гісторычных навук С. П. Віцязь,
кандыдат гісторычных навук, дацэнт М. А. Плавінскі

Выданне падрыхтавана ў рамках выканання Дзяржаўнай праграмы навуковых даследаванняў на 2016–2020 гады «Эканоміка і гуманітарнае развіціе беларускага грамадства» (навуковы кіраунік – член-карэспандэнт, доктар гісторычных навук, прафесар А. А. Каваленя), падпраграмы № 1 «Гісторыя і культура» (навуковы кіраунік – кандыдат гісторычных навук, дацэнт В. В. Даніловіч), задання 1.1.01. «Беларуская землі ў першайчытную эпоху, сярэднявечча і ранні Новы час: археалагічныя помнікі, тэрыторыя, насельніцтва, эканоміка і культура» (навуковы кіраунік – доктар гісторычных навук, прафесар В. М. Ляўко).

На вокладцы змешчана рэканструкцыя будовы насыпу кургана 10 могільніка Пагошча Браслаўскага раёна Віцебскай вобласці. Канец X – пачатак XI ст.
Раскопкі М. А. Плавінскага. 2006 г. Малюнак М. I. Сцяпанавай

ЗМЕСТ

АРТЫКУЛЫ

Калечыц А. Г. Гісторыяграфічны агляд праблемы міграцыі і адаптацыі першабытнага насельніцтва на тэрыторыі Беларусі.....	5
Лакіза В. Л., Юрэцкі С. С. Аб змене ў інтэрпрэтацыі пахавальных комплексаў і асобных матэрыйялаў паселішча Даудава 5 (Лідскі раён, рака Нёман)	12
Башков А. А. Археологическое наследие Берестья и Брестской крепости в рамках реставрационных и спасательных работ.....	19
Энговатова А. В., Васильева Е. Е., Бездудный В. Г. Комплексные геофизические исследования некрополя Московской духовной академии.....	27
Галынскі Р. Дз. Некропалі Быхава XVI–XVIII стст.	34
Жижиян С. Ф. Захоронения с жерновами на кладбище деревни Вьюн Быховского района Могилёвской области	37
Клімаў М. В. Да праблемы фіксацыі аднаго з элементаў пахавальнай абрааднасці перыяду позняга сярэдневякоўя і Новага часу на Полаччыне	41
Кошман В. И., Емельянчик О. А. Кладбище бернардинского костёла и монастыря в городе Минске (основные результаты археологического и антропологического изучения).....	48
Плавінскі М. А., Сцяпанава М. І., Тарасевіч В. М. Рэканструкцыя жаночага пахавальнага набору ўпрыгажэнняў пачатку XI ст. насельніцтва Браслаўскага Паазер'я (на прыкладзе пахавання 2 кургана 7 могільніка Пагошча).....	59
Крывальцэвіч М. М. «Старыя» могілкі XIX – пачатку XX ст. у вёсцы Дзятільна Дзяржынскага раёна Мінскай вобласці: прыклад выратавання, археалагічнага даследавання і мемарыялізацыі	73
Гнера В. А. Проблемы и перспективы аэромониторинга курганных могильников (на примере памятников Малая Зубовщина и Норинцы).....	84
Ганецкая І. У. Пахаванні на дзядзінцы Глускага замка і іх інтэрпрэтацыя.....	90
Арцюховіч В. У. Аб праблеме ўзнікнення і верхній мяжы бытавання аднаго пахавальнага знака.....	100

МАТЭРЫЯЛЫ

Кулаков В. И. Внешние контакты эстив в римское время (по данным погребальной керамики)	106
Кенько П. М. Поясная гарнитура с археологического комплекса Кордон	116
Линдэнков Д. Н. Погребальная керамика из могильника Курганье (по материалам раскопок В. В. Богоомольникова)	123
Ляшкевич Э. А., Помазанов Н. Н. Курганный могильник Заречье в округе города Минска (по материалам раскопок 1928 г.)	138
Войтехович А. В. Курганный могильник Прилуки Минского района в системе сельских поселений верховьев реки Птичи.....	142
Бубенько Т. С. Стратиграфия и хронология слоя раскопа I селища 2 археологического комплекса Кордон у деревни Илово Шумилинского района Витебской области	154
Кошман В. И. Курганный могильник в деревне Студёнка Борисовского района Минской области: исторические сведения, локализация, материалы	165
Дук Д. У., Емяльянчык В. А., Коц А. Л. Mogілкі на стрэлцы Ніжняга замка ў Полацку	171
Кунаш А. А. Папярэдня вынікі даследавання рэчаў асабістай набожнасці XIV–XVIII стст. з пахавальных помнікаў на тэрыторыі Беларусі.....	183
Яскович А. С. Элементы украшений женского погребального костюма (на примере курганныго могильника Звезда Лепельского района Витебской области).....	191
Башков А. А. Древний Волчин в свете археологических исследований.....	200

ПАЛЯВЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ 2015–2016 ГАДОЎ

Гаршкоў А. Д. Крамянёвая находки з раскопак Старога Замка ў Гродна ў 2015 г.	204
Крывальцэвіч М. М. З археалагічных даследаванняў 2013 г. і 2015–2016 гг. у Гомельскім Палесці.....	207
Белявец В. Г., Сідаровіч В. М. Манета Канстанцыя II з паселішча Мерчыцы-2 на Загародзі.....	213
Іоў А. В., Шадыра В. І. Археалагічныя раскопкі курганнага могільніка каля вёскі Пасека Стадарожскага раёна Мінскай вобласці.....	218
Ліндэнков Д. Н., Макушников О. А. Комплекс кургана № 190 Моховскаго могильника (по матеріалам раскопок 2010 г.).....	222
Касюк А. Ф., Вяргей В. С., Шнеевайс Е., Бартроу Г., Шуман Ф. Археалагічныя даследаванні каля вёскі Снядзін Петрыкаўскага раёна Гомельскай вобласці ў 2015–2016 гг. (папярэднє паведамленне)...	231
Бубенько Т. С., Подгурскій П. Н. Результаты разведочных работ на археологическом комплексе у деревни Мяколово Витебского района	236
Курловіч П. С., Памазанаў М. М., Макоўская В. А., Лепяшынскі К. А. Курган (?) каля вёскі Ілава Шумілінскага раёна Віцебскай вобласці (паводле археалагічных і антрапалагічных даследаванняў 2016 г.).....	242
Клімаў М. В. Археалагічныя раскопкі паселішчаў Слудашы-1 і Гарадзішча-1 на тэрыторыі Паўночнай Беларусі ў 2015 г.	255
Колединскій Л. В., Почобут Н. А., Родін В. Е. Слуцк: итоги спасательных исследований 2016 г.	266
Кошман В. І., Касюк А. Ф. Археалагічныя разведкі ў зоне рэканструкцыі аўтамабільнай дарогі М-10 на ўчастках км 0 – км 15,541 і км 109,0 – км 195,15	271
Магалінскі І. У., Торшын Я. М., Зыкаў П. Л. Папярэднія вынікі археалагічных даследаванняў на тэрыторыі Спаса-Еўфрасіннеўскага манастыра ў 2016 г.	277
Велент-Шчэрбач С. С. Барава 5 – новая стаянка эпохі неаліту і бронзавага веку ў басейне ракі Нёман (вынікі даследаванняў 2014–2016 гг.)	281

ПЕРСАНАЛІІ

Исследовательница Белорусского Подвінья и Поднепровья (К 70-летию Ольги Николаевны Левко).....	288
Даследчык Паўночнай Беларусі (Да 70-годдзя Вадзіма Іосіфавіча Шадыры)	290
Исследователь средневековых древностей Белорусского Полесья (К 60-летнему юбилею Олега Вільгельмовича Иова)	292
Даследчык помнікаў каменнага і бронзавага вякоў Беларускага Палесся і Падняпроўя (Да 60-годдзя Мікалая Мікалаевіча Крывальцэвіча)	293
Прынятая скараченні	295

Лічынскіе Сялянскіе пахавальныя і пасяленчыя памнікі ў эпоху сярэднявечча і Новага часу на тэрыторыі Беларусі і яго суседніх краін. Акцэнт зроблены на археалогічных даследаваннях пахавальных і пасяленчых памнікаў эпохі сярэднявечча і Новага часу на тэрыторыі Беларусі і яго суседніх краін. Акцэнт зроблены на археалогічных даследаваннях пахавальных і пасяленчых памнікаў эпохі сярэднявечча і Новага часу на тэрыторыі Беларусі і яго суседніх краін.

Навуковае выданне

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІИ БЕЛАРУСІ

MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Зборнік навуковых артыкулаў

Выпуск 29

Даследаванні пахавальных і пасяленчых
памнікаў эпохі сярэднявечча і Новага часу
на тэрыторыі Беларусі і суседніх краін

Studying of funerary and settlement sites
of the Middle Ages and Modern Times at the territory
of Belarus and neighboring countries

Рэдактар *Н. Т. Гаўрыленка*

Мастацкі рэдактар *Д. А. Комлеў*

Тэхнічны рэдактар *В. А. Тоўстая*

Камп'ютарная вёрстка *Н. І. Кацуба*

Падпісана да друку 12.06.2018. Фармат 60 × 84 $\frac{1}{8}$. Папера афсетная. Друк лічбавы.
Ум. друк. арк. 34,41. Ул.-выд. арк. 32,7. Тыраж 120 экз. Заказ 118.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».

Пасведчанні аб дзяржаўнай регістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвалініка друкаваных выданняў
№ 1/18 ад 02.08.2013, № 2/196 ад 05.04.2017. Вул. Ф. Скарыны, 40, 220141, г. Мінск.